

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א שפות
הפיקוח על הוראת העברית

כ"ו באדר תשע"ז
24 במרץ 2017

לכבוד :

רכזות ורכזים לעברית,
מורות ומורים לעברית

שלום רב,

משימות באוריינות קריאה לכיתות ח-ט

בקובץ שלפניכם מגוון משימות באוריינות קריאה. המשימות כוללות טקסטים מסוגים שונים ושאלות בממדי ההבנה: נגישות ואחזור מידע, אינטגרציה ופרשנות (פרשנות והיסק), שיקוף ובקרה (הערכה וביקורת).

עומדות לרשותכם שתי אפשרויות לתרגול משימות אורייניות :

- **המשימות המודפסות הכלולות בחוברת זאת.** לכל משימה יש מחוון מפורט ב[קישור זה](#).

המשימות בחוברת זאת מסודרות עלפי רמות הבקאות בסולם אוריינות קריאה (על-פי המסגרת המושגית של פיזה 2018). [סולם אוריינות הקריאה](#), המוצג בעמוד 2, יסייע באיתור מוקדי החוזק והקושי של התלמידים.

- **[משימות מתוקשבות](#).** מומלץ לעבוד על המשימות המתוקשבות בכיתה באמצעות מחשבים אישיים, מחשבי לוח (טאבלטים), או בחדר המחשבים. אם אין בבתי-הספר חדרי מחשב פנויים או מחשבים לכל התלמידים מומלץ להנחות את התלמידים לתרגל את המשימות במתכונת שיעוריבית באמצעים המקוונים השונים שתמצאו לנכון. המשימות המתוקשבות כוללות טקסטים קבועים וטקסטים דינמיים.

עם החזרה מחופשת פסח המורים מתבקשים לתרגל עם תלמידיהם לפחות שתי משימות בשבוע.

בברכת חג אביב שמח,

תומר בוזמן

המפקח על הוראת העברית

העתקים

ד"ר משה וינשטוק, יושב ראש המזכירות הפדגוגית
מר משה זעפרני, מנהל אגף א שפות
מדריכות מרכזות, הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א שפות
הפיקוח על הוראת העברית

2.....תיאור תמציתי של שבע רמות הבקיאות בסולם אוריינות קריאה

הטקסטים והפעילויות

3.....מפה למבקר בספרייה (רמה 1)

5.....צחצוח שיניים (רמה 1)

7.....תרומת דם - הודעה (רמות 1-2)

9.....אופנוע (רמות 1-2)

11.....עבודה מרחוק (רמה 3)

13.....הקמץן והזהב שלו (רמות 1-4)

15.....הודעה בסופרמרקט (רמות 2-4)

17.....כדור פורח (רמות 2-4)

20.....בטיחות הטלפונים הניידים (רמות 3-4)

23.....מפת הרכבת התחתית (רמה 4)

25.....בניינים גבוהים בעולם (רמות 3-5)

27.....היעד : בואנוס איירס (רמות 3-5)

30.....דעות של תלמידים (רמה 5)

34.....מחזה בתוך מחזה (רמות 2-6)

37.....טרק באפריקה (רמות 3-6)

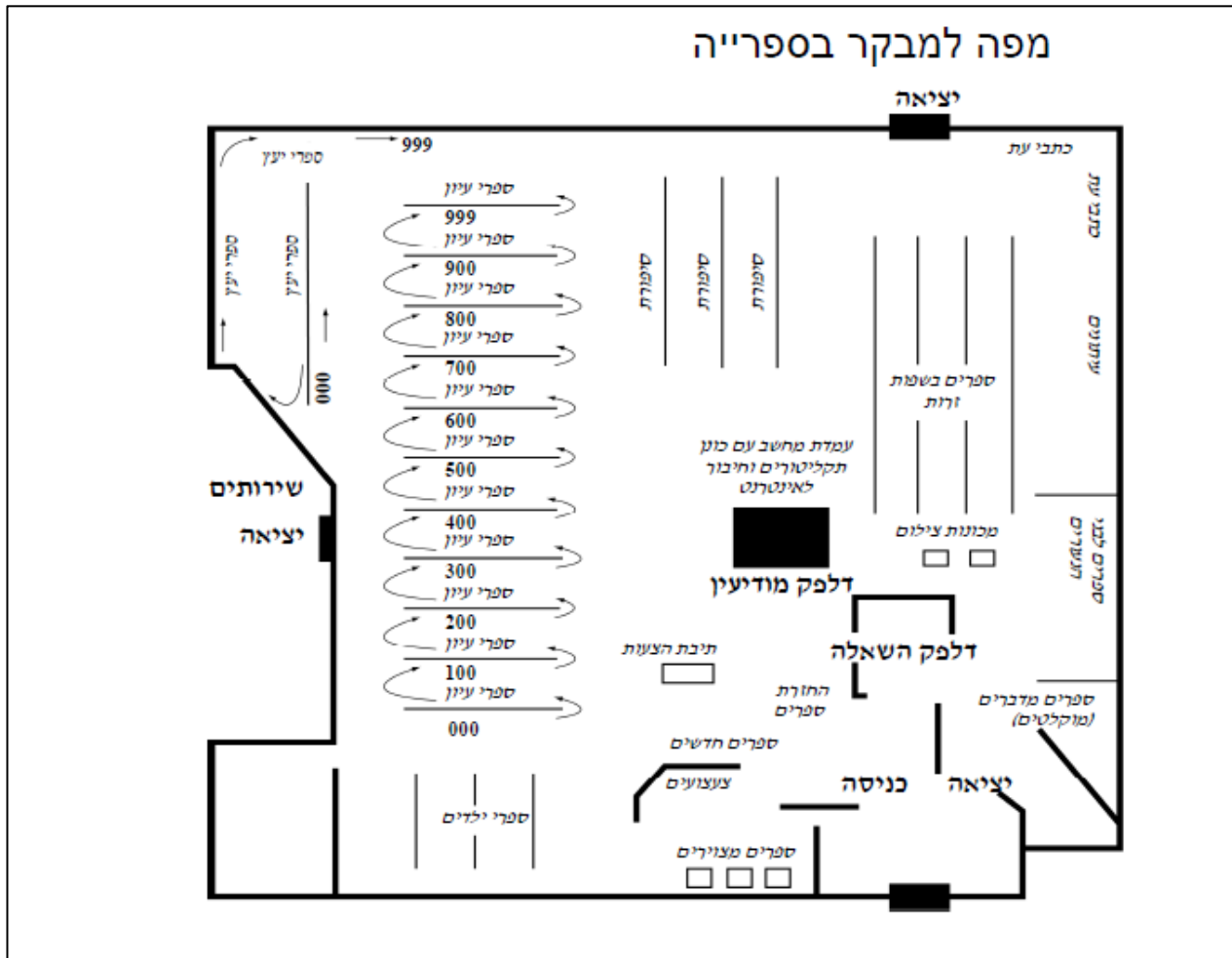
40.....מקונדו (רמות 4-6)

42.....דמוקרטיה באתונה (רמות 4-6)

תיאור תמציתי של שבע רמות הבקאות בסולם אוריינות קריאה

רמת בקאות	מה התלמידים מסוגלים לעשות בכל רמה
6	ברמה זו נדרשת יכולת להשוואות, להנגדות ולהיקשים רבים, מפורטים ומדויקים. הקורא נדרש להפגין הבנה מלאה ומפורטת של טקסט נתון אחד או יותר ויכולת מיזוג מידע משני טקסטים או יותר. הקורא עשוי להתמודד עם רעיונות לא מוכרים לנוכח מידע מתחרה ובולט תוך יצירת קטגוריות מופשטות לפרשנויות. במשימות הערכה וביקורת התלמיד עשוי להידרש להעלות השערות או לכתוב הערכה ביקורתית על טקסט מורכב בנושא לא מוכר, תוך התחשבות במספר רב של אמות מידה או נקודות מבט תוך יישום של הבנה חוץ טקסטואלית מתוחכמת. תנאי חשוב במשימות של איתור מידע ואחזורו ברמה זו הוא דיוק בניתוח ותשומת לב קפדנית לפרטים שאינם בולטים בטקסטים.
5	ברמה זו משימות של אחזור מידע מחייבות את הקורא לחלץ כמה פריטי מידע מתוך הטקסט, לארגן אותם ולהסיק מהו המידע הרלוונטי. משימות הערכה וביקורת מצריכות הערכה או העלאת השערות ביקורתיות תוך הסתמכות על ידע ספציפי. אלו גם אלו מצריכות הבנה מלאה ומפורטת של טקסט שתוכנו או צורתו אינם מוכרים. משימות ברמה זו דורשות בדרך כלל התמודדות עם מושגים המנוגדים לציפיות.
4	ברמה זו משימות של אחזור מידע מחייבות את הקורא לחלץ כמה פריטי מידע מתוך הטקסט ולארגן אותם. מקצת המשימות מצריכות פרשנות בנוגע לדקויות לשוניות בקטע מסוים בטקסט, תוך התייחסות לטקסט בכללותו. משימות פרשנות אחרות מצריכות הבנה ויישום של קטגוריות בהקשר לא מוכר. במשימות ההערכה הקורא נדרש להיעזר בידע רשמי או ציבורי כדי להעלות השערות בנוגע לטקסט או להעריכו באופן ביקורתי. על הקורא לגלות הבנה מדויקת של טקסטים ארוכים או מורכבים, שייתכן כי תוכנם או צורתם אינם מוכרים לו.
3	ברמה זו הקורא נדרש לאתר פריטי מידע העומדים באותם תנאים ולעתים נדרש אף לזהות את הקשר ביניהם. משימות פרשנות ברמה זו מצריכות מיזוג של כמה חלקים מן הטקסט כדי לזהות רעיון מרכזי, להבין יחס או לפרש מילה או משפט. על הקורא להביא בחשבון מאפיינים רבים בבואו לערוך השוואה, הנגדה או סיווג. לעתים קרובות המידע הדרוש אינו בולט או שיש שפע של מידע מתחרה; לעתים יש מכשולים טקסטואליים אחרים, כגון רעיונות המנוגדים לציפיות, הנבנות בעת קריאת הטקסט, או המנוסחים על דרך השלילה. במשימות הערכה ברמה זו הקורא עשוי להידרש לקשר בין פריטי מידע, להשוות ביניהם, להסביר אותם או להעריך אחד ממאפייני הטקסט. במשימות הערכה מסוימות עליו לגלות הבנה מעמיקה של הטקסט ביחס לידע מוכר ויומיומי. במשימות אחרות לא נדרשת הבנה מפורטת של הטקסט, אך הקורא נדרש להסתמך על ידע נפוץ פחות.
2	ברמה זו מקצת המשימות מצריכות איתור של פריט מידע אחד או יותר שיש להסיקם מתוך הטקסט ולוודא שהם עומדים בכמה תנאים. במשימות אחרות הקורא עשוי להידרש לזהות רעיון מרכזי בטקסט, להבנת יחסים וקשרים או להבנת משמעות בתוך חלק מסוים בטקסט כאשר המידע אינו בולט והקורא נדרש להסיקים ברמה נמוכה. משימות ברמה זו עשויות לכלול השוואות או הנגדות על סמך מאפיין יחיד בטקסט. במשימות הערכה אופייניות לרמה זו על הקורא להשוות או לקשר בין הטקסט לבין ידע חיצוני על סמך התנסות אישית ועמדות אישיות.
א1	ברמה זו הקורא נדרש לאתר פריט מידע מפורש או כמה פריטי מידע מפורשים שאינם תלויים זה בזה, לזהות את הנושא המרכזי או את כוונת המחבר בטקסט על נושא מוכר או לערוך קישור פשוט בין מידע מתוך הטקסט לבין ידע נפוץ ויומיומי. בדרך כלל המידע הנדרש בולט בטקסט, ויש מעט מידע מתחרה אם בכלל.
ב1	ברמה זו הקורא נדרש לאתר פריט מידע מפורש המצוי במקום בולט בטקסט קצר ופשוט מבחינה תחבירית, בהקשר ובסוגי טקסט מוכרים, כגון טקסט נרטיבי או רשימה פשוטה. בדרך כלל הטקסט יכלול חזרה על מידע, הצגת תמונות, סמלים מוכרים ועוד העשויות לסייע לקורא. הטקסט יכלול מעט מאוד מידע מתחרה. במשימות המצריכות פרשנות יידרש הקורא לערוך קישורים פשוטים בין פריטי מידע הסמוכים זה לזה.

מפה למבקר בספרייה

למעלה מוצגת מפת התמצאות למבקר בספרייה. התבוננו במפה וענו על השאלות.

1. במסגרת שיעורי הבית, התבקשתם לקרוא רומן בצרפתית. סמנו במפה (הקיפו במעגל) את האזור בספרייה שבו אתם עשויים למצוא ספר מתאים להשאלה.

2. הדרך הקצרה ביותר מהכניסה לספרייה לאזור העיתונים עוברת דרך

- א. אזור כתבי העת.
ב. דלפק ההשאלה.
ג. אזור ספרי היעץ.
ד. אזור ספרי הילדים.

3. א. היכן מוצגים ספרים חדשים?

א. באזור הסיפורת

ב. באזור ספרי עיון

ג. ליד הכניסה לספרייה

ד. ליד דלפק המודיעין

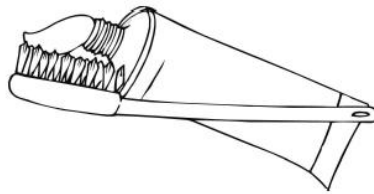
ב. הסבר מדוע נבחר מיקום זה להצגת ספרים חדשים.

צחצוח שיניים

האם השיניים שלנו נעשות נקיות יותר ויותר ככל שאנחנו מצחצחים אותן חזק יותר ובמשך זמן רב יותר?

חוקרים בריטים טוענים שלא. הם אפילו ניסו אפשרויות רבות ושונות ולבסוף מצאו את הדרך המושלמת לצחצוח השיניים. צחצוח של שתי דקות, בלי לצחצח חזק מדי, מביא לתוצאה הטובה ביותר. אם מצחצחים חזק, הורסים את ציפוי השן ואת החניכיים בלי להסיר שאריות אוכל או רובד פלאק.

בנטה הנסן, מומחית לצחצוח שיניים, אומרת שזה רעיון טוב להחזיק את מברשת השיניים בצורה שבה אווזים בעט. "התחילו בפינה אחת וצחצחו לאורך כל השורה", היא אומרת. "אל תשכחו את הלשון! היא יכולה להכיל המון חיידקים שעלולים לגרום לריח רע מהפה."

"צחצוח שיניים" הוא מאמר מכתב עת נורווגי.

כדי לענות על השאלות התייחסו ל"צחצוח שיניים" שלמעלה.

1. במה עוסק המאמר?
 - א. הדרך הטובה ביותר לצחצח שיניים.
 - ב. מברשת השיניים הטובה ביותר לשימוש.
 - ג. החשיבות של שיניים בריאות.
 - ד. הדרך שבה אנשים שונים מצחצחים שיניים.
2. מה ממליצים החוקרים הבריטים?
 - א. לצחצח שיניים לעתים קרובות ככל האפשר.
 - ב. לא לנסות לצחצח את הלשון.
 - ג. לא לצחצח שיניים חזק מדי.
 - ד. לצחצח את הלשון לעתים קרובות יותר מאשר את השיניים.

3. על פי בנטה הנסן, מדוע יש לצחצח את הלשון?

4. מדוע מוזכר עט בטקסט?

- א. כדי לעזור לנו להבין כיצד להחזיק מברשת שיניים.
- ב. כי מתחילים בפינה אחת עם עט וגם עם מברשת שיניים.
- ג. כדי להראות שאפשר לצחצח שיניים בדרכים רבות ושונות.
- ד. כי צריך להתייחס לצחצוח שיניים ברצינות כמו לכתובה.

תרומת דם – הודעה

תרומת דם - הודעה

תרומות דם הן חיוניות.

אין שום מוצר שיכול למלא לגמרי את מקומו של הדם האנושי. לפיכך לתרומות דם אין תחליף והן חיוניות להצלת חיים.

בצרפת, בכל שנה מקבלים 500,000 חולים עירוי דם.

המכשירים ללקיחת הדם הם סטריליים וחד-פעמיים (מזרקים, מבחנות, שקיות).

נתינת הדם שלכם אינה כרוכה בשום סיכון.

תרומת דם:

זוהי התרומה המוכרת ביותר, והיא אורכת בין 45 דקות לשעה.

הדם נלקח בשקית של 450 מ"ל וכן בכמה דגימות קטנות שעליהן עורכים בדיקות וביקורות.

- גבר יכול לתרום דם חמש פעמים בשנה, אישה שלוש פעמים.

- התורמים יכולים להיות בני 18 עד 65.

מרווח של 8 שבועות בין תרומה לתרומה הוא בגדר חובה.

"תרומת דם - הודעה" שלעיל לקוחה מאתר אינטרנט צרפתי. ענו על השאלות.

1. מהי מטרתו העיקרית של הטקסט "תרומת דם - הודעה".

א. לעודד אנשים לתרום דם.

ב. לתאר את הסיכונים שבתרומת דם.

ג. להסביר לאן אפשר ללכת כדי לתרום דם.

ד. להוכיח שהרבה אנשים תורמים דם באופן קבוע.

2. לפי "תרומת דם - הודעה", מדוע אין לתרומות דם תחליף? העתיקו מן הטקסט משפט אחד המסביר מדוע.

3. בחורה בת שמונה-עשרה שתרמה דם פעמיים במהלך שנים-עשר החודשים האחרונים רוצה שוב לתרום דם. לפי "תרומת דם - הודעה", באיזה תנאי יתירו לה לעשות זאת?

4. לפי הטקסט "תרומת דם - הודעה", האם מותר לאנשים הבאים לתרום דם? הקיפו בעיגול כן או לא לגבי כל אחד מהאנשים.

האדם	האם מותר לתרום דם?
נער בן חמש-עשרה שאף פעם לא תרם דם.	כן / לא
איש בן שלושים שתרם דם לפני שישה שבועות.	כן / לא
אישה בת עשרים שתרמה דם לפני שנה.	כן / לא

5. בטקסט כתוב: "המכשירים ללקיחת הדם הם סטריליים וחד-פעמיים..."
מדוע המידע הזה כלול בטקסט?

- א. כדי להרגיע אותך שתרומת דם היא בטוחה.
- ב. כדי להדגיש שתרומת דם היא חיונית.
- ג. כדי להסביר מהם השימושים שיש ל דם שלך.
- ד. כדי לתת פרטים על הבדיקות ועל הביקורות.

אופנוע

האם אי-פעם התעוררת בתחושה שמהו לא בסדר?

זה היה מין יום כזה בשבילי.

התיישבתי במיטה.

מעט אחר כך הזזתי את הווילונות.

היה מזג אוויר נורא – ירד גשם שוטף.

ואז הבטתי למטה לחצר.

כן! שם הוא עמד – האופנוע.

הוא היה הרוס בדיוק כפי שהיה אתמול בלילה.

והרגל שלי התחילה לכאוב.

ענו על השאלות הבאות לפי הסיפור "האופנוע" שלמעלה.

1. משהו קרה לאדם שבסיפור בלילה הקודם. מה קרה?

- א. מזג האוויר הסוער פגע באופנוע.
- ב. מזג האוויר הסוער מנע מאותו אדם לצאת החוצה.
- ג. אותו אדם קנה אופנוע חדש.
- ד. אותו אדם עבר תאונת אופנוע.

2. "זה היה מין יום כזה בשבילי."

איזה מין יום זה היה?

- א. יום טוב
- ב. יום רע
- ג. יום מרגש
- ד. יום משעמם

3. מדוע המחבר מתחיל את הסיפור בשאלה?

- א. כי המחבר רוצה לדעת את התשובה.
- ב. כדי לעניין את הקורא בסיפור.
- ג. כי קשה לענות על השאלה.
- ד. כדי להזכיר לקורא שחוויה כזו היא נדירה.

4. בשורה 7 כתוב: "כן!"

מדוע האדם בסיפור אומר זאת?

- א. האדם השיג משהו שקשה להשיגו.
- ב. האדם מבין עכשיו שהיום לא יהיה גרוע כל כך.
- ג. האדם נזכר למה משהו נראה לו לא בסדר.
- ד. האדם שמח לראות שוב את האופנוע.

עבודה מרחוק

הדרך של העתיד

תארו לעצמכם כמה זה היה נפלא "לעבוד מרחוק"¹ באמצעות האוטוסטרדה האלקטרונית, כשכל העבודה שלכם מתבצעת במחשב או דרך הטלפון! לא הייתם נאלצים עוד לדחוס את הגוף שלכם לרכבות או לאוטובוסים צפופים או לבזבז שעות על גבי שעות בנסיעה אל העבודה וממנה. הייתם יכולים לעבוד איפה שאתם רוצים – רק תחשבו על כל הזדמנויות העבודה שזה היה פותח!

מלי

אסון בהתהוות

קיצוץ בשעות הנסיעה אל העבודה וממנה והפחתת צריכת האנרגיה הכרוכה בכך הם ללא ספק רעיון טוב. אלא שמטרה כזו יש להשיג באמצעות שיפור התחבורה הציבורית או באמצעות הדאגה לכך שמקומות העבודה יהיו קרובים למקום מגוריהם של האנשים. הרעיון השאפתני שלפיו עבודה מרחוק צריכה להיות לחלק מדרך החיים של כולנו רק יוביל לכך שאנשים יהפכו להיות יותר ויותר שקועים בעצמם. האם אנחנו באמת רוצים שתחושת השייכות שלנו לקהילה תידרדר עוד יותר?

רונן

ענו על השאלות הבאות לפי "עבודה מרחוק" שלמעלה.

1. מה הקשר בין "הדרך של העתיד" לבין "אסון בהתהוות"?
 - א. הם משתמשים בטיעונים שונים כדי להגיע לאותה מסקנה כללית.
 - ב. הם כתובים באותו הסגנון, אבל הם על נושאים שונים לחלוטין.
 - ג. הם מבטאים את אותה השקפה כללית, אבל מגיעים למסקנות שונות.
 - ד. הם מבטאים השקפות מנוגדות על אותו הנושא.
2. תנו דוגמה לסוג של עבודה שבה יהיה קשה לעבוד מרחוק. נמקו את תשובתכם.

¹ "עבודה מרחוק" היא מונח שטבע ג'ק נילס בתחילת שנות ה-70 כדי לתאר מצב שבו אנשים עובדים במחשבים הרחק מן המשרד הראשי (למשל בבית), ומעבירים מידע ומסמכים למשרד הראשי באמצעות קווי טלפון.

3. לאיזו אמירה היו **גם** מלי **וגם** רונן מסכימים?

- א. צריך לאפשר לאנשים לעבוד כמה שעות שהם רוצים.
- ב. זה לא טוב שאנשים מבזבזים יותר מדי זמן בהגעה לעבודה.
- ג. עבודה מרחוק אינה מתאימה לכל אחד.
- ד. יצירת קשרים חברתיים היא החלק החשוב ביותר בעבודה.

הקמצן והזהב שלו

משל מאת איזופוס

קמצן אחד מכר את כל מה שהיה לו וקנה גוש של זהב, שאותו קבר בבור באדמה לצדו של קיר ישן. מדי יום הלך הקמצן להסתכל עליו. אחד מפועליו הבחין בביקורים התכופים של הקמצן במקום, והחליט לעקוב אחר תנועותיו. עד מהרה גילה הפועל את סוד האוצר החבוי, חפר מטה, הגיע לגוש הזהב וגנב אותו. בביקורו הבא גילה הקמצן כי הבור ריק והחל לתלוש את שערותיו ולקונן בקול. משראה אותו שכנו הלום צער ושמע מה הסיבה, אמר: "אל נא תתאבל כל כך; אלא לך והבא אבן, הנח אותה בתוך הבור, ושווה בנפשך שהזהב עדיין מונח שם. זה יביא לך את אותה התועלת; שהרי כשהיה הזהב מונח שם, לא היה הוא שלך, מכיוון שלא השתמשת בו כהוא זה."

ענו על השאלות הבאות לפי המשל ה"קמצן והזהב שלו" שלעיל.

1. קראו את המשפטים הבאים ומספרו אותם לפי סדר האירועים שבטקסט.

☐ הקמצן החליט להמיר את כל כספו בגוש של זהב.

☐ איש אחד גנב את הזהב של הקמצן.

☐ הקמצן חפר בור והטמין בו את האוצר שלו.

☐ שכנו של הקמצן אמר לו לשים במקום הזהב אבן.

2. איך השיג הקמצן גוש של זהב?

3. למה הקמצן קבר את הזהב שלו?

להלן קטע מתוך שיחה בין שני אנשים שקראו את "הקמצן והזהב שלו".

דובר 2

לא, הוא לא
היה יכול.
האבן הייתה
חשובה
בסיפור.

דוברת 1

השכן היה מגעיל.
הוא היה יכול
להחליף את הזהב
במשהו טוב יותר
מאבן.

4.

מה יכול דובר 2 לומר כדי לתמוך בנקודת המבט שלו?

5. מהו המסר העיקרי של הסיפור?

- א. אל תאגור נכסים שיכולים להיגנב.
- ב. לסמוך על אנשים אחרים זו טעות.
- ג. לא להשתמש במה שיש לך זה כאילו שאין לך אותו.
- ד. אל תתאבל על דברים שאי אפשר לשנות.

ההודעה שבעמוד הקודם פורסמה בסופרמרקט.

ענו על השאלות הבאות לפי ההודעה.

1. מה מטרת ההודעה?

- א. לפרסם עוגיות קרם לימון.
- ב. לספר לאנשים מתי הוכנו העוגיות.
- ג. להזהיר אנשים מפני העוגיות.
- ד. להסביר איפה אפשר לקנות עוגיות קרם לימון.

2. מה שמה של החברה שמכינה את העוגיות?

3. מה הייתם עושים אילו אתם הייתם קונים את העוגיות הללו?

למה הייתם עושים זאת?

נמקו את תשובתכם בעזרת מידע מן הטקסט.

4. מדוע ההודעה כוללת תאריכים "לשימוש עד"?

5. מהי מטרת הסעיף פרטים?

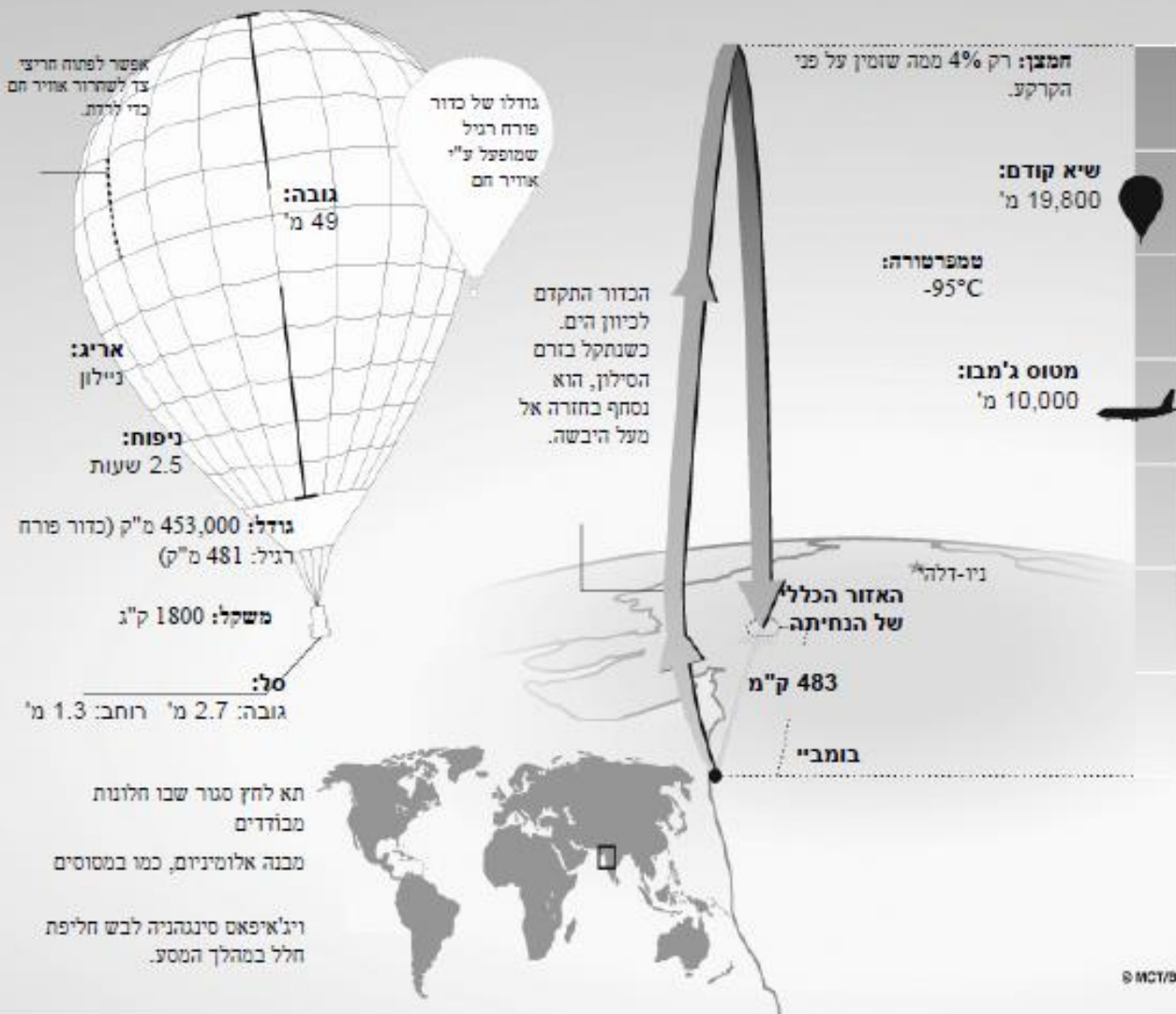
- א. לפרסם סוגים שונים של עוגיות.
- ב. לתאר מבצע המוצע לקונים את העוגיות.
- ג. לפרט את המרכיבים של העוגיות.
- ד. להסביר מה לא בסדר בעוגיות.

כדור פורח

שיא גובה בהטסת כדור פורח

ב-26 בנובמבר 2005 שבר הטייס ההודי ויג'איפאס סינגהניה את שיא הגובה בהטסת כדור פורח. הוא היה האדם הראשון שהטיס כדור פורח לגובה של 21,000 מטרים מעל פני הים.

שיא הגובה:
21,000 מ'

ענו על השאלות הבאות לפי "כדור פורח" שבעמוד הקודם.

1. מהו הרעיון המרכזי בטקסט?
 - א. סיננהניה היה בסכנה במהלך מסעו בכדור הפורח.
 - ב. סיננהניה קבע שיא עולמי חדש.
 - ג. סיננהניה טס גם מעל הים וגם מעל היבשה.
 - ד. הכדור הפורח של סיננהניה היה ענקי.

2. ויג'איפאט סיננהניה השתמש בטכנולוגיות הקיימות בשני סוגים אחרים של תחבורה. באילו סוגי תחבורה?

1. _____
2. _____

3. לשם מה צורף ציור של מטוס ג'מבו לטקסט?

4. בתחתית הטקסט מופיעה מפה של העולם. מדוע ישנו מלבן על המפה?

5. כמה רחוק מנקודת המוצא שלו היה נסי גהניה בסוף הטיסה?

6. מדוע ישנם שני ציורים של כדורים פורחים?

- א. כדי להשוות בין גודלו של הכדור הפורח של סינאהניה לפני שניפחו אותו ואחרי שניפחו אותו.
- ב. כדי להשוות בין גודלו של הכדור הפורח של סינאהניה לבין גודלם של כדורים פורחים אחרים.
- ג. כדי להראות שהכדור הפורח של סינאהניה נראה קטן במבט מהקרקע.
- ד. כדי להראות שהכדור הפורח של סינאהניה כמעט התנגש בכדור פורח אחר.

בטיחות הטלפונים הניידים

האם הטלפונים הניידים מסוכנים?

לא	כן
גלי רדיו אינם בעלי עוצמה מספקת היכולה לגרום נזקי חום בגוף.	1. גלי רדיו הנפלטים מטלפונים ניידים עלולים לחמם את רקמות הגוף ולגרום נזקים.
השדות המגנטיים חלשים מאוד, ולכן לא סביר שישפיעו על תאים בגוף שלנו.	2. השדות המגנטיים שיצרים הטלפונים הניידים עלולים להשפיע על האופן שבו תאי הגוף פועלים.
השפעות אלה לא נצפו מעולם בתנאי מעבדה, וייתכן שהן תוצאה של גורמים אחרים הקשורים לאורח החיים המודרני.	3. אנשים המנהלים שיחות ארוכות בטלפון הנייד מתלוננים לעתים על תשישות, כאבי ראש ואובדן ריכוז.
החוקרים מודים שלא ברור אם עלייה זו קשורה לשימוש בטלפונים ניידים.	4. למשתמשים בטלפונים ניידים יש סיכוי גדול פי 2.5 לפתח סרטן באזורים במוח הסמוכים לאוזן שנוגעת בטלפון הנייד.
הקרינה המיוצרת על ידי קווי מתח גבוהה היא קרינה מסוג שונה, עם אנרגיה חזקה הרבה יותר מזו הנפלטת מטלפונים ניידים.	5. הסוכנות הבינלאומית לחקר סרטן מצאה קשר בין סרטן בקרב ילדים לבין קווי מתח גבוה. בדומה לטלפונים ניידים, גם קווי מתח גבוה פולטים קרינה.
תולעים אינן בני אדם, ולכן אין ערובה לכך שתאי המוח שלנו יגיבו באותו אופן.	6. גלי רדיו הדומים לאלו שבטלפונים ניידים שינו את התבטאות הגנים בתולעים עגולות.

נקודה חשובה

דיווחים סותרים על סיכונים בריאותיים הנובעים מטלפונים ניידים החלו להופיע בסוף שנות התשעים.

נקודה חשובה

מיליוני שקלים הושקעו עד כה במחקר מדעי שבחן את השפעותיהם של הטלפונים הניידים.

אם משתמשים בטלפון נייד...

אל תעשו	עשו	נקודה חשובה
אל תשתמשו בטלפון הנייד שלכם כאשר הקליטה חלשה, כיוון שאז הטלפון זקוק ליותר אנרגיה כדי לתקשר עם תחנת הבסיס, ולכן פליטת גלי הרדיו חזקה יותר.	קצרו בשיחות.	לאור מספרם העצום של המשתמשים בטלפונים ניידים, גם להשפעות שליליות קלות על הבריאות עלולות להיות השלכות משמעותיות על בריאות הציבור.
אל תרכשו טלפון נייד שיש לו ערך SAR ¹ גבוה. פירוש של דבר שהוא פולט יותר קרינה.	החזיקו את הטלפון הנייד הרחק מגופכם כאשר אינכם משתמשים בו.	נקודה חשובה בשנת 2000 התפרסם 'דוח סטיוארט' (דוח בריטי) שלא מצא בעיות בריאות ידועות שנגרמו מטלפונים ניידים, אך המליץ על זהירות, בעיקר בקרב צעירים, עד "יערכו מחקרים נוספים". דוח נוסף משנת 2004 תמך בכך.
אל תרכשו פטנטים מגינים, אלא אם כן נבדקו על ידי גורם עצמאי שאינם תלוי בחברות הטלפונים הניידים.	רכשו טלפון נייד שיש לו "זמן דיבור ארוך". הוא יעיל יותר ופולט קרינה חלשה יותר.	

¹ הערך SAR (Specific Absorption Rate – קצב ספיגה סגולי) הוא מדד לכמות הקרינה האלקטרומגנטית הנספגת ברקמת הגוף במהלך השימוש בטלפון הנייד.

הטקסט "בטיחות הטלפונים הניידים" בשני העמודים הקודמים נלקח מאתר אינטרנט.

ענו על השאלות הבאות לפי "בטיחות הטלפונים הניידים".

1. מהי מטרתן של הנקודות החשובות?
 - א. לתאר את הסכנות הטמונות בשימוש בטלפונים ניידים.
 - ב. לרמוז על כך שהוויכוח על בטיחותם של הטלפונים הניידים עדיין נמשך.
 - ג. לתאר את אמצעי הזהירות שיש לנקוט כאשר משתמשים בטלפונים ניידים.
 - ד. לרמוז על כך שאין בעיות בריאות ידועות הנגרמות מטלפונים ניידים.
2. "קשה להוכיח שדבר אחד גרם בוודאות לדבר אחר."

מהו הקשר שבין פריט מידע זה לאמירות **כן ולא** בסעיף 4 בטבלה "האם הטלפונים הניידים מסוכנים"?

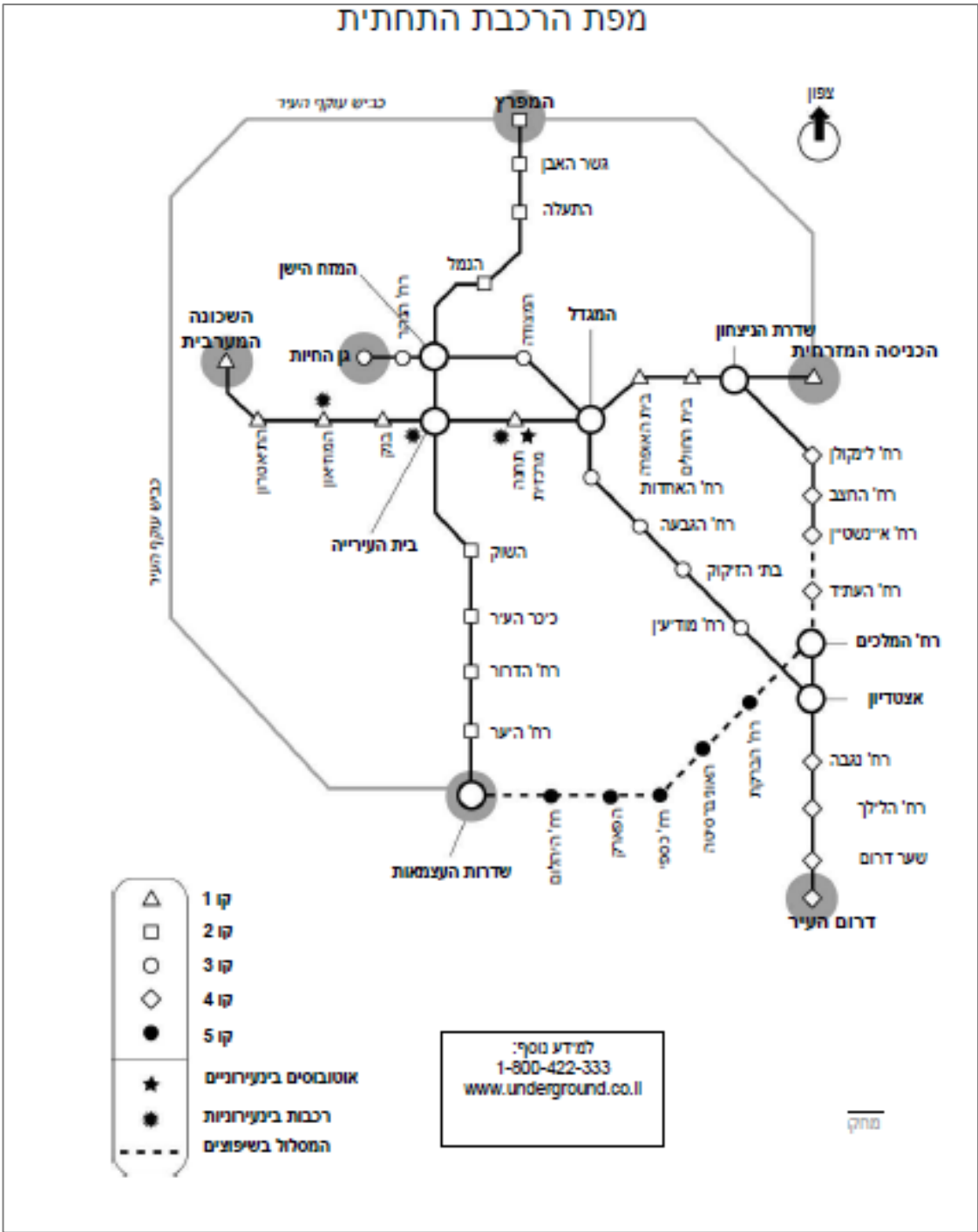
 - א. הוא תומך בטיעון "כן", אך אינו מוכיח אותו.
 - ב. הוא מוכיח את הטיעון "כן".
 - ג. הוא תומך בטיעון "לא", אך אינו מוכיח אותו.
 - ד. הוא מוכיח שהטיעון "לא" שגוי.
3. הסתכלו בסעיף 3 בעמודת ה**לא** שבטבלה. בהקשר זה, מה עשוי להיות אחד מאותם "גורמים אחרים"? נמקו את תשובתכם.

4. הסתכלו בטבלה שכותרתה **אם משתמשים בטלפון נייד...**

על איזה רעיון מבין הרעיונות הבאים מבוססת הטבלה?

 - א. אין סכנה כלשהי בשימוש בטלפונים ניידים.
 - ב. יש סכנה מוכחת הקשורה לשימוש בטלפונים ניידים.
 - ג. ייתכן שיש סכנה בשימוש בטלפונים ניידים וייתכן שלא, אך כדאי לנקוט אמצעי זהירות.
 - ד. ייתכן שיש סכנה בשימוש בטלפונים ניידים וייתכן שלא, אך אין להשתמש בהם עד שנדע בוודאות.
 - ה. הוראות עשו מיועדות לאלה שמתייחסים לסיכון ברצינות, והוראות אל תעשו מיועדות לכל האחרים.

מפת הרכבת התחתית

"מפת הרכבת התחתית" בעמוד הקודם מספקת מידע על מערכת רכבות תת-קרקעית.

התייחסו ל"מפת הרכבת התחתית" כדי לענות על השאלות הבאות.

1. מאיזו תחנה ברכבת התחתית אפשר לקחת גם אוטובוסים בינעירוניים וגם רכבות בינעירוניות?

2. חלק מהתחנות, כמו השכונה המערבית גן, החיות ושדרות העצמאות מסומנות ברקע אפור. מה מסמן הרקע האפור בתחנות אלה?

3. מצאו את המסלול הקצר ביותר ברכבת התחתית מתחנת רח' החצב לתחנת רח' היער. שרטטו על המפה את המסלול שבו תיסעו.

4. כיצד תמצאו מידע נוסף על הרכבת התחתית מעבר למה שמוצג במפה?

5. אם אתם נמצאים בתחנת גן החיות, ואתם רוצים להגיע לתחנת גשר האבן, באיזו תחנה תחליפו קווים?

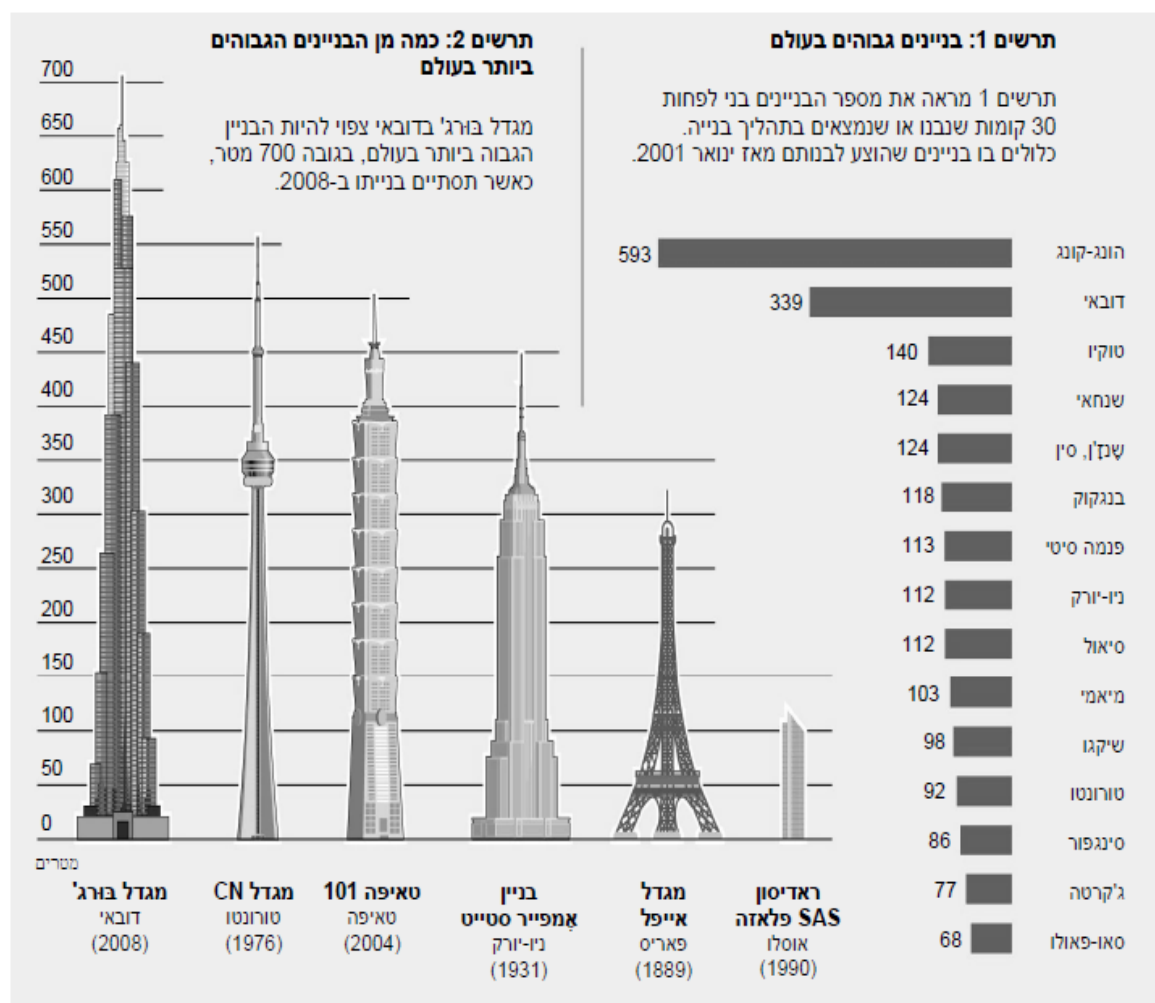
א. בית העירייה

ב. רח' הנהר

ג. המפרץ

ד. המזח הישן

בניינים גבוהים בעולם

"בניינים גבוהים" הוא מאמר מכתב עת נורווגי שפורסם ב 2006.

ענו על השאלות הבאות לפי "בניינים גבוהים" שלמעלה.

1. בעת שפורסם המאמר בכתב-העת, איזה מן הבניינים שבתרשים 1 היה הבניין הגבוה ביותר שהושלמה בנייתו?

2. איזה סוג מידע מספק תרשים 2?

- השוואה בין גובהם של בניינים שונים.
- מספר הבניינים הכולל בערים שונות.
- מספר הבניינים מעל גובה מסוים במגוון ערים.

ד. מידע על סגנונות של בניינים בערים שונות.

3. היעזרו ב"בניינים גבוהים" כדי להחליט האם כל אחד מפריטי המידע הרשומים בטבלה שלפניכם מופיע בתרשים 1 בתרשים 2 או באף אחד משני התרשימים.

פריט מידע	תרשים 1 / תרשים 2 / אף אחד
שמו של בניין אחד בהונג-קונג.	תרשים 1 / תרשים 2 / אף אחד
התאריך שבו הסתיימה בנייתו של בניין האמפייר סטייט.	תרשים 1 / תרשים 2 / אף אחד
מספר הבניינים שנבנו בטורונטו מאז 1976.	תרשים 1 / תרשים 2 / אף אחד

הקיפו בעיגול "תרשים 1", "תרשים 2" או "אף אחד" בהתאם ל תשובתכם.

4. גובהו של ראדיסון SAS פלאזה באוסלו, נורווגיה, הוא רק 117 מטרים. מדוע הוא נכלל בתרשים 1?

5. הניחו שמידע על בניינים גבוהים יהיה מוצג שוב במאמר כמו זה בעוד עשרים שנה. ברשימה שלפניכם מופיעים שלושה מאפיינים מהמאמר המקורי. הקיפו בעיגול "כן" או "לא" בטבלה שלפניכם, כדי לציין האם סביר או לא סביר שהמאפיינים הללו ישתנו בעוד עשרים שנה.

מאפיין במאמר	האם סביר שישתנה בעוד עשרים שנה?
הערים המופיעות בתרשים 2.	כן / לא
הכותרת של תרשים 1.	כן / לא
מספר הבניינים המופיעים בתרשים 2.	כן / לא

היעד: בואנוס איירס

וכך אירע, ששלושת מטוסי הדואר מפטגוניה¹, מצ'ילה ומפרגוואי חזרו מדרום, ממערב ומצפון אל בואנוס איירס. שם המתינו המטענים שלהם כדי שהמטוס לאירופה יוכל להמריא בסביבות חצות.

שלושה טייסים, כל אחד מאחורי חופת מנוע גדולה כמו דובָּה, אבודים בלילה, הגו בטיסתם, ובהתקרבתם לעיר הענקית ינמיכו טוס וְיִרְדּוּ לאטם משמיים סוערים או שלווים, כמו איכרים מוזרים היורדים מן ההר.

ריבייר, שהיה אחראי למערך כולו, התהלך הלוך ושוב על מסלול הנחיתה בבואנוס איירס. הוא התעטף בשתיקה, כיוון שעד שיגיעו שלושת המטוסים יהיה היום הזה בעיניו טעון חששות. דקה רדפה דקה, ועם כל מברק שקיבל לידי היה ריבייר מודע לכך שהוא חוטף משהו מיד הגורל, מפחית אט-אט את הלא-נודע, מושך את צוותו מתוך הלילה לעבר החוף.

אחד העובדים התקרב אל ריבייר כדי למסור לו שדר אלחוט:

מטוס הדואר מצ'ילה מדווח שהוא רואה את האורות של בואנוס איירס.

טוב.

לא יעבור זמן רב וריבייר יוכל לשמוע את המטוס הזה: הנה הלילה מחזיר לו אחד מהם, בדיוק כמו הים אשר, תוֹפֵּה מגאות ושפל וממסתורין, מחזיר לחוף את האוצר שטלטל בין גליו זמן כה רב. ועוד מעט, הוא יחזיר גם את שני האחרים.

ואז יבוא היום הזה אל קצו. אז ילכו הצוותים המותשים לישון, ויוחלפו בצוותים רעננים. אך ריבייר לא יֵדַע מנוח: הדואר מאירופה, בתורו, יעמיס עליו דאגות. וככה זה יהיה תמיד. תמיד.

אנטואן דה סנט-אכזופרי, טיסת לילה, הוצאת גאלימר

Antoine de Saint Exupéry, Vol de Nuit, © Éditions Gallimard

"היעד: בואנוס איירס" שבעמוד הקודם הוא קטע מספר שנכתב בשנת 1931. הספר מבוסס על חוויותיו של המחבר כטייס דואר בדרום אמריקה.

ענו על השאלות הבאות לפי קטע זה.

1. מה קורה לדמות המרכזית בטקסט הזה?

א. הוא ניצב מול הפתעה לא נעימה.

ב. הוא מחליט להחליף עבודה.

ג. הוא מחכה שמשוהו יקרה.

ד. הוא לומד להקשיב לאחרים.

2. באיזה חלק של היממה מתרחש הסיפור? הביאו ראיות מתוך הטקסט כדי לבסס את תשובתכם.

3. כיצד מרגיש ריבייר ביחס לעבודתו? הביאו ראיות מתוך הטקסט כדי לבסס את תשובתכם.

4. על פי הפסקה שלפני האחרונה ("לא יעבור זמן רב..."), מאיזו בחינה הלילה והים דומים זה לזה?

א. שניהם מסתירים מה שיש בתוכם.

ב. שניהם רועשים.

ג. שניהם אולפו על ידי בני האדם.

ד. שניהם מסוכנים לבני האדם.

ה. שניהם שקטים.

5. "היעד: בואנוס איירס" נכתב ב-1931. האם אתם חושבים שכיום הדאגות של ריבייר יהיו דומות? נמקו את שובתכם.

6. איזה צמד מילים מתאר בצורה הטובה ביותר את מצבו הנפשי של ריבייר בטקסט הזה?

- א. היסטרי ותזזיתי
- ב. נלהב וחסר סבלנות
- ג. זועם ומתוסכל
- ד. מוטרד ומלא מועקה
- ה. נינוח ובוטח

דעות של תלמידים

כל כך הרבה אנשים בעולם מתים מרעב וממחלות, אבל למרות זאת אנחנו מודאגים יותר מהתקדמות עתידית. אנחנו זונחים את האנשים האלה תוך ניסיון לשכוח ולהמשיך הלאה. מדי שנה חברות ענק משקיעות מיליארדי דולרים בחקר החלל. אם הכסף המושקע בחקר החלל היה מושקע לטובת הנזקקים ולא לטובת החמדנים, סבלם של מיליוני אנשים היה פוחת.

אנה

האתגר בחקר החלל הוא מקור השראה לאנשים רבים. במשך אלפי שנים חלמנו על השמיים, השתוקקנו להגיע לכוכבים ולגעת בהם, השתוקקנו לתקשר עם דברים שרק יכולנו לחלום שהם קיימים, השתוקקנו לדעת... האם אנו לבד?

חקר החלל הוא מטאפורה ללמידה, ולמידה היא הדבר המניע את העולם. המציאותיים שבינינו דואגים להזכיר לנו את בעיות ההווה שלנו, ואילו החולמים מגרים את דמיוננו. חזונם של החולמים, תקוותיהם ותשוקותיהם הם שיובילו אותנו אל העתיד.

ביאטריס

אנו הורסים את יערות הגשם מפני שיש נפט באדמה מתחתם, אנו חופרים מכרות באדמות קודש לשם כריית אורניום. האם גם נהרוס כוכב אחר כדי לפתור בעיות שאנו בעצמנו יוצרים? כמובן!

חקר החלל מחזק את האמונה המסוכנת שניתן לפתור בעיות אנושיות על ידי שליטה ההולכת וגוברת בסביבה שלנו. בני אדם ימשיכו להרגיש חופשיים לנצל לרעה משאבים טבעיים כמו נהרות ויערות גשם אם תמיד נדע שיש כוכב אחר במקום קרוב המחכה לניצול. גרמנו מספיק נזק לכדור הארץ. עלינו לעזוב בשקט את החלל החיצון.

דיטר

המשאבים של כדור הארץ הולכים ואוזלים במהירות. אוכלוסיית כדור הארץ הולכת וגדלה בשיעורים גבוהים. אי אפשר יהיה להמשיך לחיות אם נמשיך כך. זיהום האוויר גורם לחור בשכבת האוזון. אדמות פוריות הולכות ואוזלות ובקרוב משאבי המזון יפחתו. כבר עכשיו קיימים מקרים של רעב ומחלות הנגרמים בגלל פיצוץ אוכלוסין.

החלל הוא אזור נרחב וריק שאנחנו יכולים להשתמש בו להפקת תועלת. בעזרת תמיכה בחקר החלל, באחד הימים, ייתכן שנמצא כוכב שנוכל לחיות בו. כרגע הדבר נראה מעל ומעבר לכל דמיון, אבל פעם חשבו שהרעיון של נסיעה בחלל הוא בלתי אפשרי. הפסקת חקר החלל לטובת פתרון בעיות מיידיות היא נקודת מבט צרה וקצרת טווח. עלינו ללמוד לחשוב לא רק עבור הדור הזה, אלא גם למען הדורות הבאים.

פליקס

התעלמות מהדברים שחקר החלל מציע תהיה אובדן גדול לאנושות כולה. האפשרות של רכישת הבנה גדולה יותר על היקום והתהוותו הנה בעלת ערך רב מכדי לאבדה. המחקר העוסק בגופים שמימיים אחרים כבר הרחיב את הבנתנו על הבעיות הסביבתיות שלנו והכיוון האפשרי שאליו יפנה כדור הארץ, אם לא נלמד לנהל את הפעולות שלנו כהלכה.

קיימים גם יתרונות עקיפים למסע בחלל. המצאת טכנולוגיית הלייזר וטיפולים רפואיים אחרים נבעו מחקר החלל. חומרים כגון טפלון נוצרו כתוצאה מהרצון האנושי לנסוע בחלל. כך, שטכנולוגיות חדשות הנוצרות עבור חקר החלל הן בעלות יתרונות מידיים לכולם.

קייט

הקטעים בעמודים הקודמים נכתבו על ידי תלמידים בשנת הלימודים האחרונה שלהם.

1. לאיזו מהשאלות הבאות נראה שהגיבו התלמידים?

- א. מהי הבעיה העיקרית הניצבת בפני העולם כיום?
- ב. האם אתם בעד חקר החלל?
- ג. האם אתם מאמינים בחיים בכוכב אחר?
- ד. מהן ההתפתחויות האחרונות בחקר החלל?

2. מיהו אחד מהכותבים הסותר באופן הכי ישיר את הטיעון של פליקס?

- א. דיטר
- ב. אנה
- ג. קייט
- ד. ביאטריס

3. כשחושבים על הרעיונות העיקריים המוצגים על-ידי חמשת התלמידים, עם מי מהם אתם מסכימים ביותר?

שם התלמיד: _____

במילים שלכם, נמקו את בחירתכם תוך התייחסות לדעה שלכם **וכן** אל הרעיונות העיקריים המוצגים על ידי התלמיד/ה.

4. חלק מהמשפטים עוסקים בהבעת דעה ומבוססים על הרעיונות והערכים של הכותב. ואילו חלק מהמשפטים הם עובדות, שניתן לבדוק אותן בצורה אובייקטיבית והן יכולות להיות נכונות או לא נכונות. ליד כל אחד מהציטוטים שנלקחו מהקטעים הבאים שכתבו התלמידים הקיפו עיגול סביב "דעה" או "עובדה". את התשובה הראשונה סימנו עבורכם.

את התשובה הראשונה סימנו עבורכם.

ציטוט מהקטעים שכתבו התלמידים	דעה או עובדה?
"זיהום האוויר גרם לחור בשכבת האוזון". (פליקס)	דעה / <u>עובדה</u>
"מדי שנה חברות ענק משקיעות מיליארדי דולרים בחקר החלל". (אנה)	דעה / עובדה
"חקר החלל מחזק את האמונה המסוכנת, שניתן לפתור בעיות אנושיות על ידי שליטה הולכת וגוברת בסביבה שלנו". (דיטר)	דעה / עובדה
"הפסקת חקר החלל לטובת פתרון בעיות מיידיות היא נקודת מבט צרה וקצרת טווח". (פליקס)	דעה / עובדה

מחזה בתוך מחזה

מתרחש בטיירה הסמוכה לחוף ים באיטליה.

מערכה ראשונה

חדר אורחים מקושט בטיירה יפה ליד החוף.

דלתות מיטין ומשמאל. מערכת ישיבה

5 ניצבת במרכז הבמה: ספה, שולחן ושתי

כורסאות. חלונות גדולים מאחור. ליל

כוכבים. חשוך על הבמה. כשהמסך עולה,

אנחנו שומעים גברים משוחחים בקול רם

מאחורי הדלת שמשמאל. הדלת נפתחת

10 ונכנסים שלושה אדונים לבושים

בחליפות ערב מהודרות. אחד מהם

מדליק מיד את האור. הם הולכים

בדומייה למרכז הבמה ועומדים מסביב

לשולחן. שלושתם מתיישבים יחד, גאל

15 על הכורסה שמשמאל, טוריי על זו

שמימין, אדם על הספה שבמרכז. שתיקה

ארוכה מאוד, כמעט מביכה. התמתחויות

נינחות. דומייה.

וא:

20 גאל

למה אתה שקוע כל כך במחשבות?

טוריי

אני חושב על עד כמה זה קשה להתחיל

מחזה. להציג את כל הדמויות המרכזיות

25 בפתיחה, כשהכול מתחיל.

אדם

אני מניח שזה באמת קשה.

טוריי

אכן – זה קשה להחריד. המחזה מתחיל.

30 הקהל משתתק. השחקנים נכנסים לבמה,

והייסורים מתחילים. עובר נצח, לפעמים

אפילו רבע שעה עד שהקהל מבין מי זה

מי ומה כולם רוצים.

גאל

35 איזה מוח משונה יש לך. אתה לא מסוגל

לשכוח, ולו לרגע, את המקצוע שלך?

טוריי

זה בלתי אפשרי

גאל

40 לא חולפת חצי שעה בלי שתדון

בתאטרון, בשחקנים, במחזות. יש עוד

דברים בעולם.

טוריי

אין עוד. אני מחזאי. זו הקללה שלי.

גאל

45 אתה לא צריך להפוך לכזה עבד של

המקצוע שלך.

טוריי

אם אינך שולט בו, אתה העבד שלו. אין

50 פשרות. האמינו לי, זה לא צחוק להתחיל

מחזה כמו שצריך. זאת אחת הבעיות

הקשות ביותר במלאכת הבימוי. להציג

את הדמויות שלך מהר ובמדויק. קחו

למשל את הסצנה הזאת, של שלושתנו.

55 שלושה אדונים בחליפות ערב מהודרות.

בואו נניח שהם נכנסים לא לחדר הזה

שבטיירה האצילית הזו, אלא לבמה,

בדיוק כשהמחזה מתחיל. הם יצטרכו

לשוחח על הרבה מאוד נושאים לא

60 מעניינים עד שיתברר מי אנחנו. לא היה

קל יותר להתחיל את כל זה בכך שנקום

ונציג את עצמנו? קם. ערב טוב. שלושתנו

אורחים בטיירה הזאת. זה עתה הגענו

מחדר האוכל, שם סעדנו את לבנו

65 בארוחת ערב מעולה ושתינו שני בקבוקי

שמפניה. שמי הוא סאנדור טוריי, אני

מחזאי, אני כותב מחזות זה שלושים

שנה, זה המקצוע שלי. נקודה. תורכם.

גאל

70 קם. שמי גאל, גם אני מחזאי. גם אני

כותב מחזות, את כולם בשיתוף עם

האדון הזה כאן. אנחנו צמד מפורסם של

מחזאים. בכל הפרזות לקומדיות

ולאופרטות הטובות כתוב: נכתב על ידי

75 גאל וטוריי. מובן שזהו גם המקצוע שלי.

גאל וטוריי

יחד. והאיש הצעיר הזה...

100	טור"	קם. האיש הצעיר הזה, אם יורשה לי, הוא אלברט אדם, בן עשרים וחמש, מלחין. כתבתי את המוזיקה עבור האזונים הטובים הללו לאופרטה האחרונה שלהם. זאת היצירה הראשונה שלי שתוצג על במה. שני המלאכים הקשישים האלה גילו אותי ועכשיו, בעזרתם, הייתי רוצה להתפרסם. הם הביאו לכך שהזמנתי לטירה הזאת. הם דאגו שיתפרו לי את המקטורן האלגנטי ואת חליפת הערב שלי. במילים אחרות, אני עני ולא מופקר, בינתיים. חוץ מזה, אני יתום וסבתי גידלה אותי. סבתי נפטרה. אני לבדי בעולם הזה. אין לי שם, אין לי כסף.	80
105	טור" ובכן, האין זו הדרך הטובה ביותר להתחיל מחזה?	85	90
	גאל		
	לו הותר לנו לעשות זאת, אז היה קל לכתוב מחזות.		
110	טור"	טור"	95
	האמן לי, זה לא קשה כל כך. רק חשוב על כל הדבר הזה כ...	אבל אתה צעיר.	
	גאל	גאל	
	בסדר, בסדר, בסדר, רק אל תתחיל לדבר שוב על תאטרון. נמאס לי מזה. נדבר מחר, אם תרצה.	ומוכשר.	
115		אדם	
		ואני מאוהב בסולנית.	

"מחזה בתוך מחזה" הוא תחילתו של מחזה שנכתב על ידי המחזאי ההונגרי פֶּרְנַץ מֹלְנָאר.

1. מה עשו הדמויות במחזה ממש לפני שהמסך עלה?

2. "עובר נצח, לפעמים אפילו רבע שעה..." (שורות 31-32)

לפי טוריי, מדוע רבע שעה היא "נצח"?

א. זה הרבה זמן לצפות מקהל שישב בשקט באולם תאטרון צפוף.

ב. נראה שהזמן העובר עד שהמצב מתבהר בתחילתו של מחזה נמשך לעד.

ג. תמיד נראה שלוקח למחזאי זמן רב לכתוב את ההתחלה של המחזה.

ד. נראה שהזמן עובר לאט כאשר אירוע משמעותי מתרחש במחזה.

3. קורא אחד אמר: "משלוש הדמויות, אדם הוא ככל הנראה הנרגש ביותר מן השהייה בטירה."

מה יכול הקורא לומר כדי לתמוך בדעה הזאת? היעזרו בטקסט כדי לנמק את תשובתכם.

4. מה עושה המחזאי מֹלְנָאר בקטע הזה?

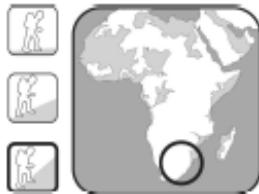
א. הוא מראה מה הדרך שבה תפתור כל אחת מהדמויות את בעיותיה.

ב. הוא גורם לדמויות שלו להמחיש מהו נצח במחזה.

ג. הוא נותן דוגמה לסצנת פתיחה אופיינית ומסורתית במחזה.

ד. הוא משתמש בדמויות כדי להציג את אחת מבעיות היצירה שלו.

טרק* באפריקה

טרק צפון דרקנסברג: דרום אפריקה / לסוטו

מקבץ עובדות

סקירה כללית

• טרק צפון דרקנסברג כרוך בחציית מתלול צפון דרקנסברג בגובה רב. המסלול, שאורכו כ- 40 מייל (65 ק"מ), משתרע משני צדי הגבול שבין דרום אפריקה לבין לסוטו, ודרושים 5 ימים מאומצים כדי להשלימו. הטרק שופע בנקודות שיא, ובהן תצפיות עוצרות נשימה מן ה"אמפיתאטרון" לעבר "שן השטן" בדרך המובילה אל "סולם השרשרת", וצפייה בזריחה מפונד'וואנה, שבהחלט מצדיקה השכמה מוקדמת.

• התחלה: חניון "השומר", הפארק הלאומי רויאל נאטאל.

• סיום: מלון "קצה הקתדרלה".

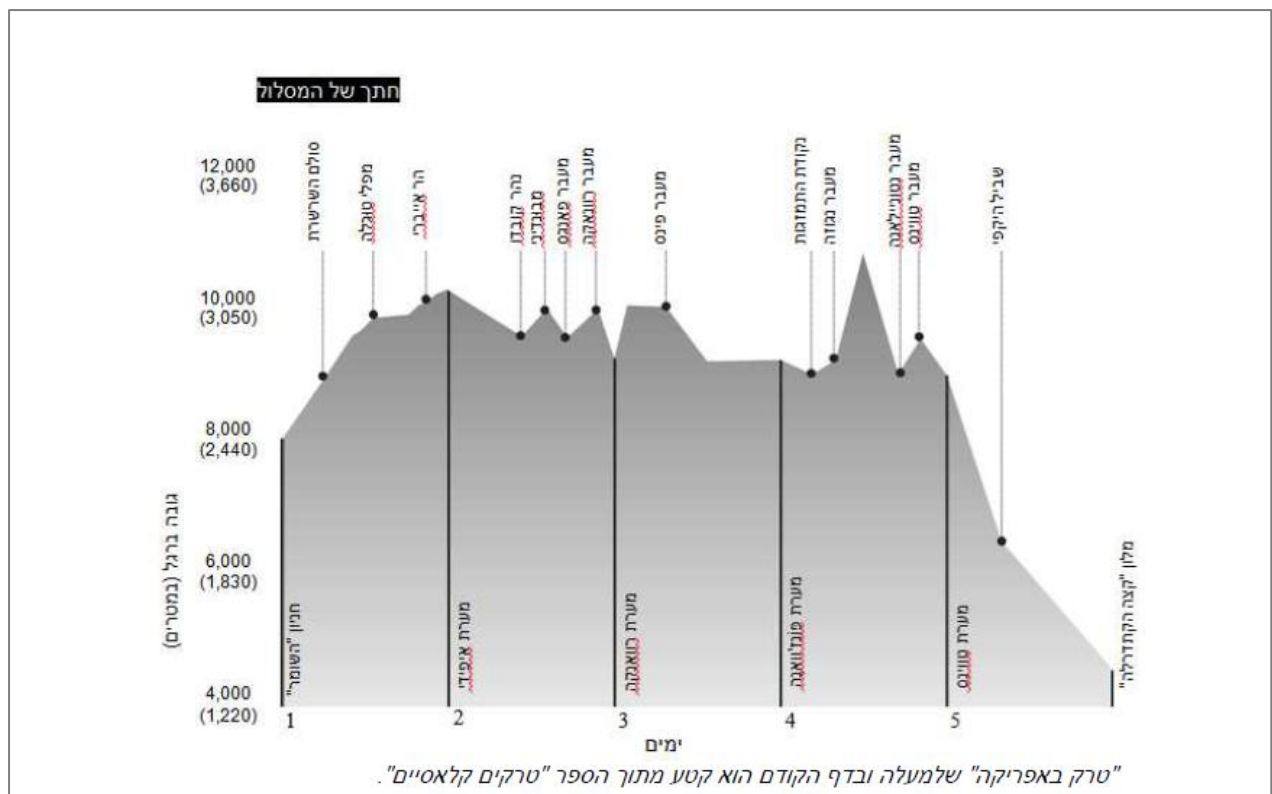
• דרגת קושי וגובה: זהו מסלול הליכה הררי וגבוה באחד האזורים היותר מבודדים של רכס הדרקנסברג. ההליכה עלולה להיות קשה למדי וימי ההליכה ארוכים. נחוצות מיומנויות ניווט טובות כדי לחצות את המסלול בבטחה.

עיתוי ועונתיות

• החודשים הטובים ביותר לטיול: אפריל, מאי, יוני או ספטמבר, אוקטובר, נובמבר.

• אקלים: הקיץ בדרקנסברג עשוי להיות חם מאוד ורטוב מאוד. החורף יבש בהרבה, אבל תמיד קיים סיכוי למשקעים, קרוב לוודאי בצורת שלג באזורים הגבוהים. באביב ובסתיו הטמפרטורות ביום אידיאליות (בין 60°F/15°C ל-70°F/20°C), אבל בלילה הן לעתים קרובות צונחות אל מתחת לנקודת הקיפאון.

* "טרק" הוא מסע רגלי.

"טרק באפריקה" שלמעלה ובדף הקודם הוא קטע מתוך הספר "טרקים קלאסיים".

ענו על השאלות הבאות לפי "טרק באפריקה".

1. מהו הרושם הכללי על הטרק המתקבל מהטקסט?
 - א. דרגת קושי בינונית; הכי טוב לעשות אותו בקיץ.
 - ב. דרגת קושי בינונית; שילוב של הרים ומישור.
 - ג. קשה; דורש הכנה טובה.
 - ד. קשה ביותר; דורש יכולת טיפוס הרים טובה.
2. באיזה גובה נמצא חניון "השומר"? כתבו את תשובתכם ברגל ובמטרים.

רגל _____

מטרים _____

3. דמיינו לעצמכם שאתם עומדים לעשות את הטרק המתואר בטקסט.

באיזה מהחודשים הבאים הייתם בוחרים לעשות את הטרק?

הקיפו בעיגול "אפריל", "יוני" או "ספטמבר" ונמקו את תשובתכם לפי המידע המופיע בטבלה.

אפריל	יוני	ספטמבר

4. לפי המידע שבטקסט, איפה אמורים ללון בסוף יום ההליכה השני?

- א. חניון "השומר"
- ב. במערת איפדי
- ג. במערת רוואנקה
- ד. במערת ופ נז'וואנה
- ה. במערת טווינס
- ו. במלון "קצה הקתדרלה"

5. איזה יום בטרק הוא הקשה ביותר לדעתכם? היעזרו במידע שבטקסט כדי לנמק את תשובתכם.

6. בבוקרו של איזה יום בטרק תוכלו לראות את הזריחה המוזכרת בסקירה הכללית?

- א. יום 1
- ב. יום 2
- ג. יום 3
- ד. יום 4
- ה. יום 5

מקונדו

תושבי מקונדו נפעמו כל-כך משפע ההמצאות המופלאות עד שלא ידעו היכן התחיל כל הפלא הזה. לילה שלם נשארו ערים והסתכלו בנורות החשמל החיוורות שניזונו מן התחנה שהביא אאורליאנו טריסטה בנסיעה השנייה של הרכבת, ונדרשו להם זמן וסבלנות רבים עד שהתרגלו לרעש הטום-טום הבלתי פוסק שלה. הם התמרמרו מאוד על התמונות החיות שהקרין הסוחר המצליח, דון ברונו קרספי, בקולנוע שלו, אשר קופותיו דמו בצורתן לראש-האריה, על כך שאחד הגיבורים שנהרג ונקבר בסרט אחד, ושעל גורלו המר הזילו דמעות כמים, שב והופיע פתאום חי ושלם בדמות ערבי בסרט הבא. הצופים, ששילמו שני סנט כדי להשתתף בתלאותיהם של הגיבורים, לא יכלו לסבול את העלבון ושברו את כל הכיסאות. לבקשתו של דון ברונו קרספי, הסביר ראש-העיר, בהצהרה מיוחדת, שהקולנוע הוא מכונת אשליות שאינה שווה כלל את סערת הרוחות וההתרגשות של הקהל. הבהרה בלתי מעודדת זו גרמה לרבים להרגיש שהיו קורבן לתעלול ראוות חדש בסגנון צועני והם החליטו לא לחזור לקולנוע, כי סברו שיש להם די צרות משלהם ואין להם כל צורך לבכות בגלל סבלם של יצורים דמיוניים.

הקטע לקוח מתוך רומן. בחלק זה של הסיפור, אנשי העיר הדמיונית מקונדו מתוודעים בפעם הראשונה לרכבת, לחשמל ולבית הקולנוע הראשון שזה עתה נפתח. קראו את הקטע וענו על השאלות הבאות.

1. איזו תכונה המאפיינת סרטים הכעיסה את אנשי מקונדו?

2. בסוף הקטע, מדוע אנשי מקונדו מחליטים לא לחזור לקולנוע?

- א. הם רצו שעשוע והסחת דעת, אבל גילו שהסרטים היו מציאותיים ומדכאים.
- ב. לא היה להם די כסף לרכישת כרטיסים.
- ג. הם רצו לשמור את הרגשות שלהם לחוויות שבמציאות.
- ד. הם חיפשו ריגושים, אבל גילו שהסרטים אינם משכנעים, משעממים ובאיכות ירודה.

3. מי הם "היצורים הדמיוניים" שאליהם מתייחסים בשורה האחרונה בקטע?

- א. רוחות רפאים
- ב. המצאות של ירידים
- ג. דמויות בסרט
- ד. שחקנים

4. האם אתם מסכימים עם החלטתם של אנשי מקונדו בעניין ערכם של הסרטים? נמקו את תשובתכם תוך השוואת הגישה שלכם לסרטים עם הגישה שלהם.

דמוקרטיה באתונה

חלק א

תוקידידס היה היסטוריון ואיש צבא שחי במאה החמישית לפנה"ס, בתקופת יוון הקלאסית. הוא נולד באתונה. בזמן מלחמת פילופוניס (431 לפנה"ס עד 404 לפנה"ס) בין אתונה לספרטה הוא פיקד על צי שמשימתו הייתה להגן על העיר אמפיפוליס אשר בתראקיה. הוא לא הצליח להגיע לעיר בזמן. היא נפלה לידי של ברסידס, הגנרל הספרטני, שגזר על תוקידידס גלות של עשרים שנה. כך נפלו בחלקו ההזדמנות לאסוף מידע מפורט על שני המחנות הלוחמים והאפשרות לערוך תחקיר לספרו **תולדות מלחמת פילופוניס**.

תוקידידס נחשב לאחד ההיסטוריונים הגדולים של העת העתיקה. הוא מתמקד בסיבות הטבעיות ובהתנהגותו של היחיד, ולא בגורל או בהתערבות האלים, כדי להסביר התפתחויות היסטוריות. בספרו, עובדות אינן מוצגות רק כאנקדוטות. תחת זאת, הן מוסברות תוך ניסיון לגלות את הסיבות שהובילו את הדמויות הראשיות לפעול כפי שפעלו. הדגש ששם תוקידידס על התנהגותם של יחידים הוא שמסביר מדוע לעתים הוא מציג נאומים בדויים: הם עוזרים לו להסביר את המניעים של הדמויות ההיסטוריות.

חלק ב

תוקידידס מייחס לפריקלס, השליט האתונאי (המאה החמישית לפנה"ס), את הנאום הבא, שבו חלק כבוד לחיילים שנפלו בשנה הראשונה של מלחמת פילופוניס.

שיטת השלטון שלנו אינה מעתיקה את החוקים של המדינות השכנות; אדרבה, אנחנו מהווים דוגמה לאחרים במקום להיות חקיינים. השיטה שלנו נקראת דמוקרטיה, כיוון שניהולה תלוי ברבים במקום במעטים. החוקים שלנו מאפשרים שוויון זכויות לכל בענייניהם הפרטיים, ואילו היוקרה בחיים הציבוריים תלויה בכישורים ולא במעמד חברתי.

כמו כן, המעמד החברתי אינו מונע מאדם להחזיק במשרה ציבורית כלשהי (...). ובשעה שאנו נמנעים מלהתערב בעניינים פרטיים, אין אנו עוברים על החוק הנוגע לעניינים ציבוריים. אנו בוחרים לציית לאלו שהצבנו אותם בעמדות סמכות, ואנו מצייתים לחוקים עצמם, בעיקר לאלה שנועדו להגנה על העשוקים, וגם לחוקים הלא כתובים, שבוש גדולה היא להפר אותם.

זאת ועוד, אנו מספקים אמצעים בשפע לתענוגות הרוח. התחרויות וטקסי הקרבנות שאנו חוגגים כל ימות השנה, וכן האלגנטיות של משכנותינו הפרטיים, הם מקור יומיומי להנאה המסייעת לגרש כל דאגה; תושביה הרבים של העיר מביאים את יבולי העולם אל אתונה, כך שהאתונאי מכיר את פירותיהן של ארצות אחרות כפי שהוא מכיר את פירות ארצו.

תוקידידס, תולדות מלחמת פילופוניס (עיבוד)

ענו על פי "דמוקרטיה שבאתונה" שבעמוד הקודם.

1. מדוע נגזרה על תוקידידס גלות?
 - א. הוא לא הצליח להוביל את האתונאים לניצחון באמפיפוליס.
 - ב. הוא נטל פיקוד על הצי באמפיפוליס.
 - ג. הוא אסף מידע על שני המחנות הלוחמים.
 - ד. הוא ערק מהמחנה של אתונה כדי להילחם לטובת ספרטה.

2. נניח שנאומו של פריקלס היה אירוע היסטורי אמתי. מה היה התאריך הסביר ביותר של הנאום?
 - א. 404 לפנה"ס
 - ב. 430 לפנה"ס
 - ג. 500 לפנה"ס
 - ד. 5 לפנה"ס

3. אחת המטרות של הנאום בחלק ב' הייתה לחלוק כבוד לחיילים שנפלו בשנה הראשונה של מלחמת פילופוניס.

מה הייתה מטרה נוספת של נאום זה?

4. מי כתב את הנאום ה מופיע בחלק ב'? הביאו ראיות מתוך הטקסט כדי לתמוך בתשובתכם.

5. על פי הטקסט, מדוע תוקידידס שונה מההיסטוריונים האחרים בני זמנו?
 - א. הוא כתב על אנשים רגילים, לא על גיבורים.
 - ב. הוא השתמש באנקדוטות במקום בעובדות בלבד.
 - ג. הוא הסביר אירועים היסטוריים תוך כדי התייחסות לסיבות העל-טבעיות שלהם.
 - ד. הוא התמקד במה שגרם לאנשים לפעול כפי שפעלו.

6. הסתכלו בקטע זה של הטקסט, שנמצא לקראת סופו של חלק ב':

"זאת ועוד, אנו מספקים אמצעים בשפע לתענוגות הרוח. התחרויות וטקסי הקרבנות שאנו חוגגים כל ימות השנה, וכן האלגנטיות של משכנותינו הפרטיים, הם מקור יומיומי להנאה המסייעת לגרש כל דאגה."

איזה מהמשפטים הבאים מסכם בצורה הטובה ביותר את החלק הזה בטקסט?

- א. שיטת השלטון באתונה מאפשרת לכל אדם לקבוע חוקים.
- ב. בידור ויופי הם חלק מהחיים הטובים שיכולים להיות לתושב באתונה.
- ג. האתונאים מפריזים בחיי המותרות שלהם ולא מצליחים להתייחס לחיים ברצינות.
- ד. החיים הציבוריים והפרטיים נחשבים לאותו הדבר.